

Ders : 231**Konu : HZ. EBÛ BEKİR (R.A.) - 2****HZ. EBÛ BEKİR (R.A.)****F-HALİFE SEÇİLMESİ:**

Hz. Ebû Bekir (r.a.), herkes tarafından sevilen sayılan birisiydi. Peygamberimiz (s.a.v.)'in can yoldaşı, Hicret arkadaşı, kayınpederiydi. Peygamberimiz'in rahatsızlığı anında, onun emriyle yerine imamlık yapmıştı.

Peygamberimiz vefat edince Müslümanlar çok üzüldüler. En çok üzülenlerden biri de Hz. Hz. Ebû Bekir (r.a.) idi. O gözyaşlarını akıtırken söylediği kasidenin bir kısmı şöyleydi:

Peygamber Efendimizin yere yıkıldığını görünce,
Evler dar geldi bana bütün gençliğiyle.
O anda ölümü için ödüm koptu; hoplastı yüreğim,
Hayatta olduğum sürece kırık olur kemiklerim.
Ey Atîk! Senin dostun ikamet etti, eyvah sana,
Kaldığın sürece sabır kolay mıdır sana?
Arkadaşımın vefatından önce keşke, ey kavim,
Üzerinde kayalar bulunan bir lahitte gayb ettirilseydim.
O zattan sonra gelsin meydana garip işler,
Âciz düşün karşısında kaburgalar hem göğüsler.¹

Resûlullah (s.a.v.) vefat edince Müslümanların başına biri geçmeliydi. Kendi aralarında kimin halife olması konusunu tartışmaya başladılar. Medineli Müslümanlar (Ensar) kendi aralarından birisini halife seçmek isterlerken, Mekkeli Müslümanlar da (Muhacir) kendi aralarından birisini halife seçmek istiyorlardı.

Halifelik konusunu Hz. Ebû Bekir'e gelip danışanlar oldu. Kendisi Hz. Ebû Ubeyde (r.a.) ve Hz. Ömer'den birinin halife olmasını tavsiye etti. Fakat onların her ikisi de kabul etmeyip Hz. Ebû Bekir'in halife olmasını istediler ve onun halifeliğini önce Hz. Ömer, daha sonra da diğer Müslümanlar kabul ederek biat ettiler.² 2 yıl 3 ay halifelik yaptı.

Halife seçimi sırasında istişare heyetinde bulunmayan Hz. Ali (r.a.) ve onu sevenler, başlangıçta Hz. Ebû Bekir(r.a.)'a biat etmediler. Hatta bazıları işi kılıçla halletmeyi dillendiriyorlardı. Bu konuda Hz. Abbas ile Hz. Ali'yi teşvik edenler de vardı. Ancak Hz. Ali (r.a.) bu fitneye fırsat vermeyerek, aşırı harekete fırsat vermedi. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir (r.a.), Ebû Ubeyde (r.a.)'ı Hz. Ali(r.a.)'a göndererek ona şunları söylemesini istedi:

“Deniz tehlikeli, kara korkulu, hava boz renkli, gece karanlık, gök açık,yer çıplaktır (yani otu, ormanı yoktur.) Çıkmak güç, inmek güçtür. Hak, merhamet ve şefkati celbedici; bâtil, sertlik ve şiddeti

¹ Siyer-i Nebî, Prof. Dr. Ali Muhammed Sallabi, Terc. Mustafa Kasadar, Sadullah Ergin,Şerafettin Şenaslan, C.2, Sh.726

² a.g.e.Ramazanoğlu Mahmud Sâmî, Sh.76-77

gerekirici; haset, helâke sebep olucu; ucub(kendini beğenmişlik)) şer ve düşmanlığa yardımcıdır. (Yani ümmetin icma ile hilafetin hükmü ortaya çıkmıştır. Muhammedî ümmet dalâlet üzerinde birleşmez, topluluktan ve birlikten ayrılmakta tehlike vardır. Ondan başka selamet yolu yoktur.) Şeytan, İslam milleti arasına tefrika ve düşmanlık bırakmağa çalışır. Fısk ve fücür yolunda vesvese verir, insanı aldatır...Bu iş henüz taze meyve gibidir. Çabuk çürümeğe yüz tutmasın diye zihinlerde keder var. Sen bu ümmetin ekmeğine katık gibisin, ısrar edip de kurtlanma. Bu ümmetin keskin kılıcısın, eğrilip de kesmez olma. Bu ümmetin tatlı suyusun, acıyıp da bozulma. Vallahi ben bu işi Resûlullah (s.a.v.)’den sordum, cevap verdi:

“Ey Ebû Bekir, bu iş ona tâlib olmayanındır, ona rağbet edici olup da onun için kendini müdafaa edenin değildir. Ona küçüklük gösterenindir, büyüklenip kibirlenenin değildir. Bu onundur ki, o senindir denilir, o benimdir diyenin değildir.”

Hz. Ömer (r.a.) da Ebû Ubeyde’ye, Hz. Ali’ye şunları söylemesini istedi:

“Uyku, aslı yok hayaller gösteren bir hâldir. Husumet, harbe sebep olucu bir keyfiyettir. Hevâ ve heves, işin sonunu saymamaktan ibarettir...Zanneder misin ki, Ebû Bekir bu ümmeti zorlayarak ve aldatarak sıçrayıp da emirliği kaptı. Zannedermisin ki, Ebû Bekir bu ümmetin şuurlarını örttü, gözlerini bağladı, düğümlerini çözdü, akıllarını bozdu, sularını batırdı, onları yoldan çıkardı, dalâlete düşürdü, helâk yoluna götürdü, gündüzlerini gece, uyanıklıklarını uyku etti, islahlarını fesada çevirdi... O halde sana bugün hayırlı ve yarın faydalı olan hâle gir, boğazına ilişen şeyi çıkar, at. Eğer ömrün uzun ve ecelin müsait olursa onu içeceksin, içine siner sinmez yiyeceksin, hoş ve nahoş içeceksin...”

Hz. Ali (r.a.) Ebû Ubeyde’nin gelişinden bir gün sonra³ mescide giderek, Ebû Bekir (r.a.)’a biat etti.⁴

Hz. Ebû Bekir(r.a.), plânlı, isabetli, tedbirli ve kararlı davranışlarıyla başarılı bir devlet adamı olduğunu ortaya koydu. Devlet memurlarında ehliyet ve liyakât özelliği aradı, adam kayırma ve taraf tutmaya fırsat vermedi.

Devlet yönetiminde orta yolu tercih ederek, işlerin yürütülmesinde dengeyi korudu ve otorite boşluğuna fırsat vermeyerek adalet ve disiplini sağladı. Müslümanların huzur ve barış içinde yaşamalarının yolunu gösterdi.

Hz. Ebû Bekir’in idareciliğinin en önemli özelliği, Resûlullah (s.a.v.)’e bağlılığı ve istişâreye verdiği önemdir. Bir çok konuda tek başına karar vermez, ashapla istişâre ederdi. Bir mesele ile karşılaşınca, görüş ve anlayış sahiplerine, fakihlere danışır. Özellikle de Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Abdurrahman b. Avf, Muaz b. Cebel, Übey b. Ka’b ve Zeyd b. Sabit’i (r.anhum) çağırırdı.⁵

Bir haksızlığa şahit olduğunda veya kendisine şikâyet için gelindiğinde konuyu iyice araştırır, mazlumun hakkını korur, zulmedene fırsat vermezdi. Bu konuda şöyle buyurmuştu:

“İçinizden en zayıfınız, hakkını alıncaya kadar, benim yanımda en güçlüdür. En güçlü olanınız da, üzerine geçirdiği hak alınıncaya kadar, benim yanımda en zayıfınızdır.”⁶

³ Kaynaklarda Hz. Ali (r.a.)’ın altı ay sonra biat ettiği bilgisi de verilmektedir.

⁴ İslam Tarihi, Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi, C.2, sh.283-291

⁵ a.g.e. M. Yusuf Kandehlevi, C.2, sh.125

⁶ Dört Halife, İsmail Mutlu, sh.128

G- HZ. EBÛ BEKİR (R.A.) ZAMANINDAKİ ÖNEMLİ OLAYLAR**Hz. Usame'nin ordusunu donatıp Bizans üzerine gönderdi.**

Hz. Ebû Bekir (r.a.) halife seçilince, Resûlullah (s.a.v.)'in hayatta iken hazırladığı, ancak vefatı sebebiyle sefere çıkmayan Usame (r.a.)'ın ordusunu hazırlayarak sefere çıkardı. Orduyu yolcu ederken de atından inmişti. Sahabeden Abdurrahman b. Avf (r.a.), Hz. Ebû Bekir (r.a.)'ın atını çekiyordu. Usame b. Zeyd ise atının üzerinde idi. Hz. Usame bu durumdan rahatsız oldu ve:

“Ey Resûlullah'ın halifesi! Yemin olsun ki, ya sen de bineceksin, ya ben de ineceğim.” dedi.

Hz. Ebû Bekir (r.a.) ona:

“Vallahi ne sen inersin, ne ben binerim. Benim ayaklarım da Allah yolunda tozlanırsa ne olur? Zira Allah yolunda cihad eden kimsenin attığı her adım başına, Cenâb-ı Allah o kimseye yedi yüz hasene yazar ve kendi katında ona yedi yüz derece verdiği gibi, onun yedi yüz günahını da siler.” dedi.⁷

Mürtedlere (dinden dönenlere) ve zekâtı vermek istemeyenlere karşı ordular hazırladı ve gönderdi. İrtidat olaylarını bastırdı, Tuleyha, Müseyleme ve Esved'ül-Ansi gibi peygamberlik iddiasında bulunan yalancıların üzerine ordular gönderdi. Halid b. Velid (r.a.)'ı Irak üzerine gönderdi. Bizans üzerine çok güçlü ordular hazırlayarak gönderdi. Ebû Ubeyde b. Cerrah (r.a.)'ı başkomutan tayin etti.

Onun hilafeti zamanında değişik malzemelere (deri, tahta, taş v.b.) yazılan Kur'ân-ı Kerîm ayetleri toplanarak, tek kitap (Mushaf) hâline getirildi.

Hz. Ebû Bekir (r.a.), vefatından önce müslümanlara Hz.Ömer'i halife seçmelerini tavsiye etti. Buna itiraz edenler oldu ise de o:

“Ya Rabbi! Kullarının işlerini en hayırlılarına havale ettim” diye cevap verdi.⁸ 634 yılında hastalandı ve 15 gün sonra 63 yaşında iken vefat etti. Allah Resûlü'nün kabrinin yanına defnedildi.

Öyle bir siddık ki, nur çağlayanı,
Kuşatmış âlemi onun imanı.
Cömertlikte eşsiz her işte önder,
Ona “kardeş” dedi yüce Peygamber.

M. Necati Bursalı

H- HZ. EBÛ BEKİR'İN BİR HUTBESİ

Ey İnsanlar!

Size her iş ve durumda Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Sevdiğiniz ve sevmediğiniz her işte Allah'a tutununuz. Çünkü, yalan sözde asla hayır yoktur. Yalan söyleyen kişi günah işlemiş olur. Günahlara yönelen kişinin sonu kötü olur.

⁷ a.g.e. M. Yusuf Kandehlevi, Terc.Ahmet Mevlânî, C.1, sh.538

⁸ Kıyas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefa, Ahmet Cevdet Paşa, C.1, sh. 331-332

Övünmekten sakınınız. Gerçekte topraktan yaratılmış ve sonunda yine toprağa girecek olan kişinin övünmesi anlamsızdır. İnsan, bugün diri ise, yarın ölüdür. O halde güzel ameller işleyiniz. Kendinizi ölmüş gibi kabul ediniz. İç yüzünü bilmediğiniz işleri Allah'a bırakınız.

Kendiniz için hayırlar işleyiniz. Yarın o hayırları karşınızda hazır bulacaksınız. Çünkü Allah Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurur:

“Kıyamet gününde herkes, dünyada hayır ve şerden yaptığı her şeyi hazır bulacak. Kötülüklerden uzaklaşmış olmayı isteyecektir. Allah, kendisinden korkmanızı emreder. Allah, kullarını çok bağışlayıcıdır.”⁹

Allah'tan gerektiği şekilde korkunuz. Sizden önce, bu geçici dünyaya gelenlerden ibret alınız. Biliniz ki, büyük küçük yaptığınız bütün işlerin hesabı Allah'a verilecektir. Mükâfat veya ceza göreceksiniz. Allah esirgeyici ve bağışlayıcıdır.

Siz, hesabınızı vermenizin çaresine bakınız. Yardımcınız Allah'tır. Allah kuvvet ve kudret sahibidir.

I- HZ. EBÛ BEKİR'İN GÜZEL SÖZLERİNDEN BAZILARI

- Âlimle birlikte olan ve ondan bilgi öğrenen, o işin sevabında ortaktır.
- Sâlihlerle birlikte olman, olgunluğa işarettir.
- İşlerini Allah'tan korkana danış, kurtuluşa erersin.
- Ne söyleyeceğini ve ne zaman söyleyeceğini iyi düşün.
- Üç şey kimde bulunursa kendine döner: Zulüm, ahdi bozma, hile.
- Adalet, yeryüzünde Allah'ın terazisidir.
- Şikâyet, zayıfların silahıdır.
- Fırsat, bulut gibidir. Kısa sürede gelir, gider.
- Kitaplar; akıllı kişilerin bahçeleri, erdemli kişilerin güzel kokulu çiçekleridir.
- Akrabalar arasındaki düşmanlık, ormandaki ateş gibidir.
- Âhireti unutan kaybeder.
- Allah için söylenmeyen bir sözde hayır yoktur.
- Resûlullah'a salavât, suyun ateşi söndürmesinden daha tesirli bir şekilde günahları yok eder.
- Resûlullah'ı sevmek ise, can bağışlamaktan daha efdaldir.
- Kim kusurundan dolayı nefesine kızarsa, Allah o kimseyi gazabından emin kılar.
- Oğlum, komşunun dedikodusunu yapma. Şu gördüğün insanlar dağılır gider, sen yine komşunla beraber kalırsın.
- Haramı terk etmek, helali talep etmekten hayırlıdır.
- Veciz konuşmanın sınırı, boş konuşmayı terketmektir.
- Kalbin meyvesi sâlih çocuktur.
- Dünya, mü'minin pazarıdır. Gece ile gündüz sermayesi, güzel ameller, ticaret malları; cennet kazançları, cehennem ise zararlarıdır.
- En hayırlı dua, Allah'tan korkan ve temiz kalbe sahip birinin yaptığı duadır.
- Boş işler, şeytanlar sultanının, gafil kimselerin kalbinden aldığı haraçtır.

⁹ Âl-i İmrân, 3/30

- Kişinin hüsrana uğraması, hırslı olmasındandır.
- Sırrın senin kanındır. Onu akıtma.
- Sırlarını muhafaza için, kendi kalbin başkalarının kalbinden daha geniştir.
- Bilmediğini bilmek bir anlayıştır.
- İnsanların en şerlisi, zalime yardım eden, zulme uğrayanı rezil edendir.
- Allah yolunda yolculuğa çıkmak, Allah için secde ederek alnını toprağa koymak, güzel hurmaları toplamak gibi güzel konuşan kimseleri dinlemek olmasaydı, Allah'a kavuşmayı çok arzu ederdim.
- Allah'a olan hâlis sevginin tadını alan dünyadan vazgeçer.¹⁰
- İstişârede doğru söyle ki, rey doğru olsun.
- Mal cimrilerde, silah korkaklarda, rey zayıflarda olursa işler bozulur.
- Sıdk emanet, kizb (yalan söylemek) hıyanettir.
- Ne söylediğini ve ne zamanda söylediğini düşün.
- Hakk'ı tanıyanların kölesi ol!
- Sabırda musibet, hüzün ve telaşta menfaat yoktur.
- Sırrını aleni şeylerle bir tutma; zira işin bozulur.
- Sabredin ki, her işin başı sabırdır.
- Maiyetinle konuş ki, faydalı bilgi olsun.¹¹

Alınacak Dersler:

1. İdarecide, ehliyet, liyakât ve sadâkat aranmalıdır.
2. Plânlı, tedbirli, isabetli ve kararlı davranış; başarıya götüren yoldur.
3. İstişâre, işi bilen ve anlayış sahibi insanlarla yapılmalıdır.

Not: Bu hafta;

1. Hz. Ebu Bekir'in idareciliğinde öne çıkan 10 idarecilik vasfını sıralayınız.
2. Resûlullah (s.a.v.)'in hastalığı anında Hz. Ebû Bekir (r.a.)'ın ashaba kaç vakit namaz kıldırıldığını araştıralım.

¹⁰ a.g.e.İsmail Mutlu, sh.144-146

¹¹ Hz. Ebû Bekir Sıddık, Ramazanoğlu Mahmud Sâmi, Sh.159-160